

Asia: VN/20427/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi toimintasuunnitelmaksi helteen terveyshaittojen ehkäisemiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1 Tausta

-

2 Toimintasuunnitelman tavoitteet

Keusote tukee suunnitelman tavoitetta vähentää helteen aiheuttamaa sairastuvuutta ja kuolleisuutta. Erityisen tärkeänä pidämme tavoitetta selkeyttää eri toimijoiden vastuita, mikä helpottaa alueellista valmiussuunnittelua ja resurssien kohdentamista.

Hyvinvointialue pitää hellehaittojen ehkäisyä erittäin tärkeänä, mutta tällä hetkellä riittämättömästi huomioituna kysymyksenä. Näkemyksemme mukaan tehokas varautuminen hellehaittoihin edellyttää investointeja, jotka eivät ole mahdollisia ilman erillisrahoitusta. Varautumistoimet, kuten henkilöstöresurssien lisääminen, kasvattavat kustannuksia merkittävästi.

3 Riskiryhmät ja haavoittuvuutta lisäävät tekijät

Keski-Uudenmaan alueella korostuvat iäkkäät ja monisairaajat, jotka asuvat itsenäisesti kotona. Haavoittuvuutta lisäävät myös tietyt lääkitykset ja sosiaalinen eristyneisyys. Lisäksi ympärivuorokautisten asumiskohteiden tulisi olla myös helleaaltajaksoilla sellaisia, etteivät sisätilat kuumene liikaa.

Lämpötilojen seuranta erityisesti helleaaltajaksoilla on tärkeää, että pystytään esim. vuokranantajien kanssa arvioimaan tarvittavien toimenpiteiden tarve kohteessa (esim. tilojen viilentämistarpeet).

Esitämme, että suunnitelmassa huomioidaan vahvemmin myös mielenterveys- ja päihdekuntoutujat, joiden kyky itsestään huolehtimiseen voi heikentyä helteen aikana.

4 Riskienhallinta sekä varautumisen ja sopeutumisen koordinointi

Keusote ehdottaa, että Uudenmaan erillisratkaisun myötä alueelliset turvallisuusfoorumit ottavat hellevarautumisen vakioaiheeksi, sillä tämä nykyisellään kokoaa jäsenistössään hyvinvointialueen, kunnat sekä ympäristöterveydenhuollon, joilla kaikilla on merkittävä rooli hellehaittojen ehkäisyssä.

5 Hellevaroitussjärjestelmä

Hellevaroitussjärjestelmä tulisi hyvinvointialueella toteuttaa viranomaisvaroituksena sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksen välityksellä. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella on jo nykyisellään valmius välittää viranomaisvaroituksia kuntaverkostolle. Tällainen menettely perustuu olemassa oleviin rakenteisiin, tukee muita käytössä olevia hälytysjärjestelmiä ja varmistaa, ettei hellevaroitussjärjestelmä muodostu erilliseksi tai irralliseksi kokonaisuudeksi

6 Viestintä

Viestinnän on oltava saavutettavaa ja monikanavaista. Keusote hyödyntää omia kanaviaan (esim. Keusoten kotisivut), mutta korostaa kansallisen, yhtenäisen viestintämateriaalin tärkeyttä, jotta asukkaille annettavat ohjeet (esim. nesteytys ja viileneminen) ovat yhteneväisiä koko maassa.

7 Helleaaltoihin liittyvä valmius ja varautuminen

Keusote näkee sotehuollon palveluiden kehittämistarpeet relevanteiksi. Pitkittyvien hellejaksojen aikana väestön suojaamiseksi mainitut julkiset viilentymiskeskukset ja niiden perustaminen ei kuulu hva:den vastuulle mielestämme yksistään, vaan yhteistyössä esim. Kuntien kanssa. Lisäksi tulisi linjata kansallisella tasolla, kuka vastaa esim. hyvinvointialueille muodostuneista lisäkustannuksista, jos viilennyskeskuksia joudutaan rakentamaan.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue on varautumisessaan tukeutunut sosiaali- ja terveysministeriön helteisiin varautumista koskevaan muistipaperiin, jonka pohjalta on laadittu työohje Toimintaohje helteen terveyshaittojen torjunnassa. Vaikka hellehaittojen ehkäisy ei ole valmiussuunnitelmassa omana otsikkotasonaan, hyvinvointialue on kahtena edellisenä kesänä muistuttanut toimintayksiköitä aiheesta oman viestintänsä kautta.

Toimintayksiköiden omavalvonnan sekä kolmannen sektorin yksiköiden valvonnan vahvistaminen edellyttää nykyistä korkeampaa valmiustasoa, millä voi olla myös kustannusvaikutuksia.

Operatiivinen valmius edellyttää selkeitä toimintaohjeita kotihoitoon ja asumispalveluihin. Keusote pitää tärkeänä, että varautumissuunnitelmissa on huomioitu riittävä jäähdytyskapasiteetti kriittisissä tiloissa sekä henkilöstön jaksaminen lisääntyneen työkuorman alla.

8 Pidemmän aikavälin toimenpiteet

Rakenteellinen sopeutuminen, kuten sote-kiinteistöjen energiatehokas viilennys, on keskeistä. Keusote korostaa, että uusinvestoinneissa ja peruskorjauksissa tulisi asettaa sitovat vaatimukset sisälämpötilojen hallinnalle ilmastonmuutos huomioiden.

9 Työterveys ja työsuojelu

Työnantajana Keusote korostaa työntekijöiden suojelua kuumuudelta, erityisesti fyysisesti raskaassa työssä tai suojavarusteita vaativissa tehtävissä. Työterveyshuollon rooli sekä asiantuntijana että ennaltaehkäisevässä neuvonnassa ja työn tauottamisessa on nostettava suunnitelmassa esiin.

Kansallisen raportoinnin kehittämisen katsomme tärkeäksi kohteeksi.

10 Seuranta ja arviointi

-

11 Toimenpiteet

-

Liite Toimijoiden ja sidosryhmien roolit ja vastuut hellevarautumisessa

-

Yleisiä huomioita

-

Nousiainen Sannamari
Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä - Tila- ja tukipalvelut